

3 בנובמבר 2024

קהילת הפקולטה למשפטים שלום,

השבוע נפתחת שנת הלימודים האקדמית תשפ"ה. לשמחתנו, השנה מתחילה במועדה, אולם זוהי השנה השנייה ברציפות שנפתחת בצל המלחמה הקשה שהחלה בטבח ה-7 באוקטובר, ושעדיין מתחוללת. מזה למעלה משנה כולנו חיים במציאות שונה מזו שהכרנו. מציאות שכאב, צער, דאגה וחוסר וודאות מהווים חלק גדול ממנה. 101 חטופים וחטופות עדיין מצויים בשבי חמאס, חיילים וחיילות רבים ורבות עדיין משרתים ומסכנים את חייהם בחזיתות השונות, רבים ורבות עדיין מפונים מבתיהם, והמדינה והאזור כולו מצויים במלחמה שנושאת עמה סכנות, צער וכאב גדולים, לעיתים גדולים מנשוא. בשנה האחרונה, איבדנו כל כך הרבה: בני ובנות משפחה, חברים וחברות, קרובים וקרובות. אנשים ונשים שנרצחו בצורה האכזרית ביותר, נחטפו מבתיהם, נפצעו, נאנסו ונהרגו. עבור חלקנו, אבד בשנה האחרונה לפחות חלק מהאמון שהיה לנו במדינה ובמוסדותיה, ואולי גם בטוב לבו ובשום שכלו של האדם.

בתלמוד, במסכת עירובין, נכתב: "חֵשׁ בְּרֵאשׁוֹ — יַעֲסֹק בְּתוֹרָה ... חֵשׁ בְּגֵרוֹנוֹ — יַעֲסֹק בְּתוֹרָה ... חֵשׁ בְּמַעְוֵי — יַעֲסֹק בְּתוֹרָה ... חֵשׁ בְּעַצְמוֹתָיו — יַעֲסֹק בְּתוֹרָה ... חֵשׁ בְּכָל גּוּפוֹ — יַעֲסֹק בְּתוֹרָה ...". למרות שהמקור התלמודי עוסק לכאורה בלימוד התורה, אני מבין את המדרש כמדבר על עיסוק אינטלקטואלי ובמזור שהוא מביא לכאבי הגוף ולכאבי הנפש. הקריאה בדברי חוכמה, ההרהור התיאורטי, הלימוד וההתרכזות רבת הכוונה בו – כל אלה יש בהם כדי להסיח דעתנו מכאבי הגוף, מהדאגות, מכאבי הלב. התיקון לגוף וללב מצוי, כך אנו לומדים, בעיסוקים של הרוח.

לא רק העיסוק האינטלקטואלי המופשט עומד בלב המדרש התלמודי: זוהי "התורה" שצריך לעסוק בה. אני מפרש את "התורה" שבמדרש התלמודי לא כקוד דתי, אלא כמשפט – כקוד התנהגות, כעולם ערכים אידיאלי, וכתרבות: שלטון החוק ולא שלטון האדם, צדק ושוויון, כבוד האדם, שלטון דמוקרטי, וזכויות לכל. כלומר, המדרש התלמודי אומר לנו שאל מול הכאוס והכאב המתחוללים בגוף ובנפש, יש בעיסוק במשפט ובערכים שבבסיסו תקווה לתיקון הגוף, הנפש, והעולם.

לימוד והוראת המשפט ומחקרו, דברים שכולנו נמשיך לעשות גם בשנה שנפתחת עכשיו, יכולים לעזור לכולנו להחזיר – ולו במידת מה – את שלטון החוק אל מול שררת האדם, את הצדק אל מול האלימות הגואה, ואת התגברות המוסר והרצון הטוב על הדחפים הקמאיים ועל הרוע. גם השנה נלמד ונחקר בפקולטה כיצד המשפט יכול להוות מצע משותף גם במקרים של סכסוכים וחילוקי דעות קשים, כמדיום שדרכו מתווכחים בסובלנות ובפתיחות, וכמרחב שבו מבססים טיעונים ועמדות על עובדות, על הגיון, ועל שכל ישר. וכך במקביל לדברים הרבים שאותם איבדנו, נוכל להמשיך ולקדם את התכונות והערכים שרבים מאיתנו גילו השנה בנו ובחברינו: רוחב לב, אנושיות, סולידריות, סובלנות, חוסן, התנדבות, ונתינה.

כמשפטנים וכאקדמאים – בהווה ובעתיד – מוטלת עלינו אחריות מיוחדת לשמור על הערכים הללו מכל משמר, ולהיאבק על אותן אמיתות: שכל בני ובנות האדם נולדו שווים ושוות, שכולם זכאים לכבוד, לחירות ולהכרה, ושהדמוקרטיה יכולה וצריכה לשרת את כולנו.

שתהיה לכולנו שנה אקדמית של למידה, חקירה, ויצירה ושל עשיית צדק, טוב ושלוש. ושכל החטופות והחטופים יחזרו הביתה במהרה ובשלום.

פרופ' ישי בלנק, דקאן
הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן